

Dinin Etkisini Hissetme Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Dinin Etkisini Hissetme Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19951>

Özet

Dinin Etkisini Hissetme Ölçeği (DEHÖ), özellikle üniversite gençlerinin yaşamlarında dinin ne ölçüde etkili olduğunu ve bu etkinin psikolojik düzeyde nasıl deneyimlendiğini belirlemek amacıyla Asım Yapıcı tarafından 2006 yılında geliştirilmiş bir ölçektir. Ölçek, bireyin dindarlık düzeyini geleneksel ölçüm yöntemlerinden farklı olarak, dinin içselleştirilmiş ve hissedilen boyutuna odaklanarak değerlendirilmeyi amaçlamaktadır. Toplam 17 maddeden oluşan bu geliştirme ölçeği, tek faktörlü bir yapı sergilemekte olup, psikometrik açıdan yüksek güvenilirlik ve yeterli geçerlik değerlerine sahiptir.

DEHÖ, din psikolojisi alanında nicel araştırmalara katkı sağlamak üzere tasarlanmıştır. Bu araç, gençlerin kişisel gelişim süreçlerinde ve sosyal çevreleriyle olan etkileşimlerinde dini inançlarının rolünü anlamada araştırmacılara önemli bir veri kaynağı sunmaktadır. Ölçek, 4'lü Likert tipi derecelendirme sistemi kullanılarak uygulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Dinin Etkisini Hissetme Ölçeği, Dindarlık, Din Psikolojisi, Üniversite Gençliği, Ölçek Geliştirme, Cronbach Alfa, Tek Faktörlü Yapı, Likert Ölçeği, Asım Yapıcı.

Yazarlar

Asım Yapıcı

Amaç

Dinin Etkisini Hissetme Ölçeği'nin temel amacı, üniversite düzeyindeki gençlerin günlük yaşamlarında, karar alma süreçlerinde ve iç dünyalarında dinin etkisini ne kadar güçlü hissettiklerini ve içselleştirdiklerini ölçmektir. Ölçek, geleneksel dindarlık tanımlarının ötesine geçerek, dinin bireyin duygu, düşünce ve davranışları üzerindeki subjektif ve yarı-otomatik etkisini nicel hale getirmeyi hedeflemektedir. Bu, özellikle modern toplumlarda gençlerin manevi yaşamlarındaki değişimleri ve dini inançlarının derinliğini incelemek için kritik öneme sahiptir.

Ölçek, aynı zamanda, akademik çalışmalarda dindarlık kavramının operasyonelleştirilmesine yeni bir boyut katmayı amaçlaması ve dinin birey üzerindeki etkisinin sadece ritüel veya bilgi düzeyinde değil, aynı zamanda kişisel bir his ve yönlendirme kaynağı olarak da değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymuştur.

Yapı

Ölçek, bireylerin dini inançlarının yaşamları üzerindeki algılanan etkisini ölçen tek boyutlu

(unidimensional) bir yapı üzerine kurulmuştur. Bu yapı, dinin bireyin ahlaki yargıları, motivasyonları ve genel yaşam memnuniyetini ne derece belirlediği gibi içsel süreçleri kapsamaktadır. Ölçeğin adı bu yapıya doğrudan yansımaktadır: bireyin dinin varlığını ve yönlendiriciliğini "hissetme" derecesi.

Yapılan analizler sonucunda, ölçek maddelerinin tek bir temel faktör altında toplanması, ölçülen yapıların tutarlı ve bütünlüklü olduğunu göstermektedir. Bu tek faktör, bireyin dini yaşam deneyiminin genel gücünü temsil etmektedir. Ölçek maddeleri, bu genel hissiyat farklı açılardan yakalayacak şekilde formüle edilmiştir.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliliği, uygulanan açılımla Faktör Analizi (Exploratory Factor Analysis) ile incelenmiştir. Analiz sonuçları, maddelerin beklenen teorik yapıyı desteklediğini göstermiştir. Ölçek, % 37.82 gibi dikkate değer bir oranda varyans açıklayan tek bir faktörde toplanmıştır. Bu oran, sosyal bilimler ölçekleri için kabul edilebilir bir düzeyde yapısal bütünlüğü işaret etmektedir.

Her bir maddenin faktör yük değerleri, .52 ile .79 arasında değişmektedir. Faktör yüklerinin bu aralıkta olması, tüm maddelerin ölçülmek istenen tek yapıya güçlü bir şekilde katkıda bulunduğunu ve ölçekten çıkarılması gerektirecek zayıf maddelerin bulunmadığını göstermektedir. Bu sonuçlar, Dinin Etkisini Hissetme Ölçeği'nin güçlü bir yapısal geçerliğe sahip olduğunu kanıtlamaktadır.

Güvenirlilik

Dinin Etkisini Hissetme Ölçeği'nin iç tutarlılık güvenilirliği, yaygın olarak kullanılan Cronbach Alfa katsayısı ile hesaplanmıştır. Ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı .84 olarak bulunmuştur. Bu değer, psikometrik çalışmalarda genellikle kabul edilen .70 eğerinin oldukça üzerindedir ve ölçeğin maddeleri arasında yüksek düzeyde bir iç tutarlılık olduğunu, yani maddelerin aynı yapıyı güvenilir bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir.

Yüksek güvenirlik katsayısı, ölçeğin farklı uygulamalarda benzer sonuçlar üretme yeteneğine sahip olduğunu ve ölçüm hatalarının düşük olduğunu belirtmektedir. Bu durum, ölçeğin bilimsel araştırmalarda güvenle kullanılabilirliğini teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin geliştirme sürecinde, veri setine Faktör Analizi uygulanmıştır. Bu analiz, ölçeğin çok boyutlu mu yoksa tek boyutlu mu olduğunu belirlemek için kritik öneme sahiptir. Yapılan analiz neticesinde, 17 maddenin tamamının varyansın % 37.82'sini açıklayan tek bir ana faktör altında toplandığı görülmüştür. Bu bulgu, ölçeğin teorik olarak varsayılan tek boyutlu yapıya sahip olduğunu göstermektedir.

istatistiksel olarak desteklemektedir.

Maddelerin faktör yük de?erleri, .52'den ba?layarak .79'a kadar yükselmektedir. Faktör yükleri, her bir maddenin ortak faktörle olan korelasyon gücünü gösterir; bu yüksek yük de?erleri, her maddenin ölçülen "Dinin Etkisini Hissetme" yap?s?na güçlü ve anlamlı katkı sa?ladığını kan?tlamaktadır. Bu sonuçlar, DEHÖ'nün hem yap?s?sal olarak sağlam hem de homojen bir ölçme aracı oldu?unu ortaya koymaktadır.

Ölçme Aracı

Test Type: Geli?tirme Ölçeği (Developmental Scale)

Format: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale)

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Üniversite Ö?rencileri / Genç Yeti?kinler

Age Group: Genç Yeti?kinlik Dönemi (18-25 ya? aralığı a??rlıklı)

Population Details: Çal??ma, Çukurova Üniversitesi örne?i üzerinden yürütülmü?tür. Ölçek, üniversite düzeyindeki gençlerin dindarlık deneyimlerini incelemek üzere tasarlanmı?tır.

Test Methodology: Ölçek, 4'lü Likert tipi derecelendirme kullanmaktadır. Cevap seçenekleri şöyledir: 1= Kesinlikle Katılmıyorum, 2= Katılmıyorum, 3= Katılıyorum, 4= Tamamen Katılıyorum. Ölçek 17 maddeden oluşmaktadır.

PDF Kaynağı: Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [dinin-etkisini-hissetme-olcegi-toad.pdf](#)

Anahtar Kelimeler

Psikometri, Yap?s?sal Geçerlik, ?ç Tutarlılık, Varyans Açıklama Oranı, Faktör Yüğü, Üniversiteli Gençler, Din E?itimi.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: asimyapici@cu.edu.tr (Çukurova Üniversitesi)

Correspondence Address: Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Adana, Türkiye (Çal??manın yapıldığı dönem itibarıyla).

Özellikler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2006

Özellikler ve Kullanım Hakkı: Ölçek, Asım Yapıcı tarafından geliştirilmiştir. Akademik çalışmalarda kullanım için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi önerilir. İletişim bilgileri yukarıda verilmiştir.

Ücret: Ticari kullanım dışındaki akademik araştırmalar için genellikle ücretsizdir, ancak yazar onayı gereklidir.

Kaynaklar

Yapıcı, A. (2006). Yeni Bir Dindarlık Ölçeği ve Üniversiteli Gençlerin Dinin Etkisini Hissetme Düzeyi: Çukurova Üniversitesi Örneği. *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 6(1), 66-116.

Makalenin Dergipark bağlantısı: dergipark.ulakbim.gov.tr

Dinin Etkisini Hissetme Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Bu ölçeğin orijinal maddeleri kaynak içerikte yer almamaktadır. Ölçek, 17 maddeden oluşmaktadır ve 4'lü Likert tipi derecelendirme sistemiyle cevaplanmaktadır (1= Kesinlikle Katılmıyorum, 4= Tamamen Katılıyorum).

Araştırmacılar, ölçek maddelerinin tam listesi için Asım Yapıcı'nın 2006 tarihli orijinal makalesine başvurmalıdır.